

გვანცა კოკლათაძე

**«მისაც რომ სამშობლო უყვარს,
სიცოცხლე მისთვის ომია»**

მე-19 საუკუნის მიწურულს, როცა მსოფლიოს პოლიტიკურ-ეკონომიკურად დაწინაურებულ ქვეყნებში აშკარად გამოიკვეთა ტენდენცია ზნეობისა და სამართლიანობის ფულზე დამყარებული მძლავრობით ჩანაცვლებისა, ილია ჭავჭავაძემ პირველმა იგრძნო ის საფრთხე, რომელიც ახალმა ვითარებამ მისი პატარა სამშობლოს არსებობას შეუქმნა. ამჯერად ქართველობას იარაღიანი მტრისაგან ფიზიკური განადგურება კი არ ემუქრებოდა, არამედ სულიერი გადაგვარება, რასაც ბუნებრივად მისი ფიზიკური სიკვდილიც მოჰყვებოდა. ამგვარი ომის საწარმოებლად მტერს შესაფერისი იარაღიც შერჩეული ჰქონდა — ცოდნა-მოხერხება და ფული, რომლითაც, ადამიანის დაცემული ბუნებიდან გამომდინარე, ყველაფრის ყიდვა შეიძლება, მათ შორის — სინდისისაც. ამ დროს, რადგან ქვეყანას არც მეფე ჰყავდა და არც საკუთარი საერო და საეკლესიო ხელისუფლება, ერის ბედზე ზრუნვა უწინარესად მის მოაზროვნე ნაწილს, ინტელიგენციას უნდა ეკისრა, მას უნდა გაეანალიზებინა შექმნილი ვითარება და ხალხისთვის განემარტა, რაც მის თავს ხდებოდა; თვითონაც იმ იარაღით უნდა შეიარაღებულიყო და ხალხიც იმავე იარაღით აღეჭურვა, რითაც მტერი მოდიოდა, ანუ ცოდნისათვის ცოდნა უნდა დაეპირისპირებინა, ხერხისთვის — ხერხი და ფულისთვის თავაუღებელი ჯაფა და გარჯა, რათა ქვეყანას საკუთარი შემოსავალი ჰქონოდა და სამათხოვროდ ხელი სხვისთვის არ გაეწვდინა.

ყოველმა ერმა, რომელსაც თავის გადარჩენა სურს, უნდა იცოდეს მოცემულ კონკრეტულ დროში რისი გაკეთება ჰმართებს. ილიას აზრით, ჩვენი პატარა ქვეყნის გადარჩენის ერთი ძირითადი მიზეზთაგანი სწორედ ის იყო, რომ ჩვენმა წინაპრებმა კარგად იცოდნენ, რომელ „დროს რა უნდოდა, რა იყო მისი ციხე-სიმაგრე, მისი ფარ-ხმალი. ვაჟკაცობა უნდოდა, ვაჟკაცი ვიყავით, ხმალი უნდოდა, ხმლის ჭედვა ვიცოდით, ომის საქმეთა ცოდნა უნდოდა, ომის საქმენი ვიცოდით. აი, რამ შეგვაძლებინა, რამ გვიხსნა, რამ

შემოგვინახა!... იმ დროთა ჩარხზე გაჩარხულნი ვიყავით, იმ დროთა ქარცეცხლში გამოფოლადებულნი, იმ დროთა სამჭედურში ნაჭედნი. „სილბო გვქონდა ნაქსოვისა — ვით ქრისტიანებს და სიმტკიცე ნაჭედისა“ — ვით მომრებსა და მამულიშვილებს. ამით გავიტანეთ თავი, დროთა შესაფერი ღონე ვიცოდით, დროთა შესაფერი ხერხი, დროთა შესაფერი ცოდნა გვქონდა, დროთა შესაფერი მხნეობა და გამრჯელობა“.¹

ხედავდა რა საზოგადოების უმოქმედობას კარს მომდგარი საფრთხის წინაშე, წმ. ილია მართალი მას სამართლიანად საყვედურობდა: „არ ვიცით — რანი ვყოფილვართ, არ ვხედავთ — რანი ვართ, ვერ გამოგვისახია — რანი ვიქნებით“.² ამიტომ თვითონ განმარტავდა იმასაც, რა მოთხოვნებს უყენებდა ახალი დრო მის სამშობლოს და იმასაც, როგორი პასუხი უნდა გაეცათ ამ მოთხოვნებისათვის: „ქლა ხმალი თაროზე უნდა შევდვათ, ადარაფრის მაქნისია; ეხლა ან ადლი უნდა გვეჭიროს ხელში, ან გუთანი, ან ჩარხი ქარხნისა, ან მართულები მანქანისა. ეხლა ვაჟკაცობა კი არ უნდა, რომ სისხლსა ჰღვრიდეს, ვაჟკაცობა უნდა შრომისა, რომ ოფლი ჰღვაროს. კიდევ ვიტყვი, ქვეყანა იმისია, ვინც ირჯება და ვინც იცის წესი და ხერხი გარჯისა, ვინც უფრო უფრთხილდება ნაშრომს, ვინც ზოგაჯს ნღვაწს. დღეს მძლეუთა-მძლეა მარტო ის, ვინც მცველია და ბეჯითია სულითა, ცოდნითა და მარჯვენითა“.³

სამწუხაროდ, ილიას ეჭვი ეპარებოდა, რომ მის თანამედროვე ქართველობას რომელიმე ეს დროთა შესაფერი სიკეთე სჭირდა, ამიტომ ახალი წლის მისალოცად დაწერილ წერილში „რა გითხრათ? რით გაგახაროთ?“ (1897 წ.) გონიერი და მამულის ბედზე დაფიქრებული მკითხველებისათვის სასიხარულო სათქმელი არც არაფერი ჰქონდა. სამაგიეროდ იგი საზოგადოებას აფრთხილებდა, რომ, რაც „ხმლიანმა მტერმა“ ვერ შეძლო — სამშობლო ვერ წაგვართვა, — იმას „შრომითა და გარჯით, ცოდნით და ხერხით მოსეული“ მტერი შეძლებდა — თან გაგვიტანდა, ფეხქვეშ მიწას გამოგვაცლიდა, სახელს გაგვიქრობდა და ჩვენს მშვენიერ ქვეყანას, როგორც უპატრონო საყდარს, დაეპატრონებოდა, თუ მას წინ ჩვენი მხრიდანაც შრომასა და გარჯას, ცოდნასა და ხერხს არ მივაგებებდით და არ დაუახვედრებდით.

გასაოცრად ემთხვევა ილია ჭავჭავაძის მიერ აღწერილი ვითარება იმ ვითარებას, რომელშიც დაახლოებით ერთი საუკუნის შემდეგ, მე-20 საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისში აღმოჩნდით და დღემდე ვიმყოფებით, ოღონდ მდგომარეობა ბევრად უფრო დამძიმებულია, იმ გარემოებით, რომ დღეს ამ ფარული ომის მწარმოებელი ადამიანთა ფსიქიკაზე ზემოქმედების ბევრად უფრო მრავალფეროვანი იარაღით არიან აღჭურვილნი და

¹ ი. ჭავჭავაძე, თხზულებათა სრული კრებული, ტ. V, თბ., 1955. გვ. 12.

² იქვე, გვ. 14.

³ იქვე, გვ. 13-14.

ბევრად უფრო დახვეწილი ტექნოლოგიებით მოქმედებენ. ამიტომ დღეს კიდევ უფრო ღრმა და უძირთა ის თხრილი, რომელზეც ი. ჭავჭავაძე წერდა და რომელიც ქართველი ერის დასამარხად იყო გათხრილი, დღესაც ერთი ხელის კერაა საჭირო, რომ „შიგ დედაბუდიანად გადავიჩხოთ“, ისე რომ ჩვენი ძვლები ორბმა და არწივმაც კი ვერ იპოვოს. ხოლო ჩვენ ნაცვლად იმისა, რომ ჩვენი მდგომარეობა საფუძვლიანად გაუანალიზოთ, დროის შესაფერისი ცოდნით აღვიჭურვოთ და თავის გადასარჩენად მისი შესაფერისი ხერხი და ღონე მოვიძებნოთ, ისევე როგორც ილიას დროს, ამ თხრილის პირას „ვდგევართ და უდონოდა ვბზუით „მე ვარ და ჩემი ნაბადიო“ და ამ ბზუილიდამ არა გამოდის რა“.

თავი და თავი ჩვენი ყოფნა-არყოფნის ზღვარზე დგომისა, რომელიც ლამის უკვე მეოთხედი საუკუნეა გრძელდება, ისაა, რომ გასული საუკუნის 80-იანი წლების ბოლოდან, როცა საბჭოთა იმპერიის რღვევის პროცესი ინტენსიურად წარიმართა, ერი ფაქტობრივად უწინამძღვროდ დარჩა. ინტელიგენციას, რომელსაც, როგორც საზოგადოების მოაზროვნე ნაწილს, დროის შესაფერისი ცოდნის გამომჟღავნება და გადარჩენის ხერხებისა და ღონის მოძიება ყველაზე მეტად მოეთხოვებოდა, ამისთვის არც ძალა ეყო და არც გაბედულება. რა თქმა უნდა, ყველაზე ამის თქმა არ შეიძლება, მაგრამ ისინი, რომელთაც გაბედულებაც ჰქონდათ სიმართლის სათქმელად და გონიერებაც ჰყოფნიდათ შექმნილი ქაოსური მდგომარეობიდან გამოსავლის მოსაძებნად, იმდენად მცირერიცხოვანი აღმოჩნდნენ, რომ მათი ზმა ადვილად გადაფარეს ნაწვიმარზე სოკოებით მომრავლებულმა პოლიტიკური პარტიების ლიდერებმა, რომელნიც, სრულიად გაუგებარი იყო, ერთბაშად რა დამსახურებით იქცნენ ჭკუის საკითხავ პიროვნებებად და ერის ბედის გამგებლებად. სინამდვილეში ასეთებად ისინი საინფორმაციო საშუალებებმა — ტელე-რადიო არხებმა და ჟურნალ-გაზეთებმა აქციეს, რომელთაც, მათი ლამის ყოველდღიური მიწვევითა და ქვეყანაში განვითარებულ მოვლენებზე გამართული „სჯა-ბაასით“, რაც უმეტესწილად უმეცრებისა, და შესაბამისად, ამპარტავნობის ზეიმს წარმოადგენდა, მათ პოპულარიზაციაში გადამწყვეტი როლი შეასრულეს.

სამწუხაროდ, ეს პროცესი დღესაც წარმატებით გრძელდება, რადგან პოლიტიკური პარტიების ლიდერებს ე.წ. ექსპერტები, თეოლოგები, ფილოსოფოსები თუ საზოგადო მოღვაწენიც შეემატნენ, რომელთაც ეს როლები სრულიად დაუმსახურებლად მოირგეს და ელექტრონული თუ ბეჭდური მედიის საშუალებით, შესაბამისად საკუთარი არჩევანისა თუ სუბიექტური შეხედულებებისა, მენტორული ტონით ჩვენს ხალხს დაუსრულებლად მოძღვრებენ.

უკიდურესი ეკონომიკური შეჭირვების გამო, არსებობისათვის ყოველდღიური ბრძოლით დაქანცულ ადამიანებს უკვე უჭირს ამ აზრებისა და

შეხედულებების კორიანტელში გარჩევა იმისა, ვინ ეუბნება სიმართლეს და ვინ ატყუებს, ვინაა ჭეშმარიტი გულშემატკივარი ქვეყნისა და ერისა და ვინ მხოლოდ საკუთარი პრივილიგირებული მდგომარეობის შენარჩუნებაზე ზრუნავს. ურცხვად ნათქვამ ტყუილებზე მეტად ხალხს სანახევროდ მზილებული სიმართლე აბნევს, რომელშიც ძირითადად ე. წ. ოპოზიციური პარტიების ლიდერები არიან გაწაფულნი.

ამგვარი შეგნებულად და წინასწარგანზრახულად აბურდულ-დაბურდული და ქაოსური მდგომარეობიდან თავის დაღწევისათვის მხოლოდ ერთი ორიენტირი არსებობს — ზნეობრივი კრიტერიუმები, რომელიც თეთრისა და შავის, სიკეთისა და ბოროტების, სათნოებისა და ცოდვის ერთმანეთისაგან გარჩევასა და, შესაბამისად, არჩევანის სწორად გაკეთებაში დაგვეხმარება.

ამ ორიენტირის არსებობა მხედველობიდან არც მტერს გამოორჩა და მისი სრული წაშლისათვის უკვე კარგა ხანია იბრძვის, განსაკუთრებით ხელოვნების ცალკეული დარგების იმგვარი „შედევრების“ შექმნით, რომელნიც ბოროტებასა და ცოდვას ადამიანის ისეთივე ბუნებრივ მდგომარეობად მიიჩნევენ, როგორც სიკეთესა და სათნოებას და, აქედან გამომდინარე, მათ არსებობას ყოველგვარი გამყოფი ზღვარის გარეშე წარმოადგენენ. სამწუხაროდ, ამ ზღვარის უარყოფით მათ მიზანს ნაწილობრივ უკვე მიაღწიეს, რადგან პიროვნების საქმიანობის შეფასებისას თუ მოვლენების ანალიზისას დასკვნების გამოტანა ზნეობრივი კრიტერიუმების გამოყენებით თანდათან უფრო კლებულობს და იშვიათი ხდება. დღეს სიკეთისა და ბოროტების, სათნოებისა და ცოდვის ერთმანეთისაგან გარჩევისა და, აქედან გამომდინარე, ზნეობრივ ღირებულებათა დაცვისაკენ მხოლოდ მართლმადიდებელი ეკლესია მოგვიწოდებს. ამას ყბადაღებული ლიბერალიზმის დამცველებიც კარგად ხედავენ და რამდენადაც თვითონ პიროვნების თავისუფლებას მისი ყველაზე მდაბალი და ცხოველური ინსტიქტებისათვის გასაქანის მიცემასთან აიგივებენ, თავიანთი გზიდან ეკლესიის — ამ უკანასკნელი დაბრკოლების, ჩამოსაცილებლად არცერთ ხერხსა და საშუალებას არ თაკილობენ, რაც მათი მრწამსიდან ბუნებრივად გამომდინარეობს.

თუ უახლოეს წარსულშიც კი, ჯერ კიდევ შესაძლებელი იყო, რომ ადამიანს ზნეობის ძირითადი პრინციპები ღმრთისაგან შესაქმნევე ბოძებული მხოლოდ ბუნებითი სჯულით — სინდისით დაეცვა, ჩვენს დროში ზნეობრივი იდეალების ერთგულება და მათი მიხედვით ცხოვრება მართლმადიდებელი ეკლესიის წევრობის გარეშე, უკვე შეუძლებელი ხდება. აქვე შევნიშნავთ, რომ ეკლესიის გაიგივება მის რომელიმე მართლაც უღირს მსახურთან, უდიდეს შეცდომას წარმოადგენს, რადგანაც იგი ხომალდია, რომლითაც ადამიანმა ცხოვრების აბობოქრებული ზღვა უნდა გადალახოს და თუ ამ დროს რომელიმე მენიბე ნიჩაბს უკუდმა მოუსვამს ან საერთოდ ხელიდან გააგდებს, ეს ხომალდის მიმართულებას ვერავითარ შემთხვევაში

ვერ შეცვლის, რადგან მისი მესაჭე თავად უფალი იესო ქრისტეა.

ეკლესიური ცხოვრების სწორად წარმართვა არა მხოლოდ მღვდელმსახურებზე, არამედ ჩვენზეც, მის წევრებზეცაა დამოკიდებული. მართალია, სამ ათეულ წელზე მეტია ჩვენი პატრიარქის, უწმიდესისა და უნეტარების ილია II-ის თავდადებულმა სულიერმა მოღვაწეობამ ერის ცხოვრებაში გარდატეხა მოახდინა და წინაპრებისაგან ნაცად, ჭეშმარიტებისაკენ მიმავალ გზაზე მრავალი მოაქცია, მაგრამ რამდენადაც ყველაზე მეტად ქრისტესგან ბოძებული იმ ორი ძირითადი მცნების შესრულება გვიჭირს, რომელიც ჩვენს ეკლესიურ ცხოვრებას უნდა დაუდოთ საფუძვლად: 1. შეიყვარე უფალი ღმერთი შენი მთელი შენი არსებით და 2. შეიყვარე მოყვასი ვითარცა თავი შენი, — ამდენად ჩვენი მორწმუნეობაც უფრო ფასადური და ზედაპირულია, ვიდრე სულსა და გულში ღრმად ფესვებგადგმული, რადგან, როგორც კი მას ცხოვრება გამოცდას მოუწყობს, მაშინვე გარედან წასმული საღებავით ადვილად ჩამოგვერეცხება ხოლმე (წმ. გრიგოლ ღმრთისმეტყველი).

რაც შეეხება პირველ მცნებას, ჯერჯერობით ჩვენ მხოლოდ ის დავამტკიცეთ, რომ უფრო დიდი მიდრეკილება კერპების თაყვანისცემისაკენ გვაქვს, რაც სარწმუნოებით გვეკრძალება, ვიდრე ღმრთის მთელი არსებით შეყვარებისკენ. აქვე მინდა შევნიშნო, რომ სიყვარული და გაკერპება, როგორც ამას წმ. წერილი გვასწავლის არსებითად განსხვავებული ცნებებია. მაცხოვარმა ადამიანის სიყვარული, მიუხედავად მისი ღირსეულობა-უღირსობისა და ჩვენთან დამოკიდებულებისა — მტერია თუ მოყვარე, იმ მცნებად დაგვიდლო, რომლის შესრულების გარეშე ვერც რჯულს აღვასრულებთ: **ხოლო მე გატყუ თქვენ: გიყვარდედ მტერნი თქვენნი და აკურთხევდით მწყევართა თქვენთა და კეთილსა უყოფდით მოძულეთა თქვენთა და ულოცვდით მათ, რომელნი გამძღვრობდენ თქვენ და გდევნიდენ თქვენ** (მთ. V, 44). ხოლო იმ ათი მცნებიდან, რომელიც მოსეს სინას მთაზე მისცა, ერთ-ერთი ყოველგვარი ქმნილების, და მათ შორისაა ადამიანიც, თაყვანისცემა აგვიკრძალა: **არა ჰქმნე თავისა შენისა კერპი, არცა ყოველი მსგავსებაჲ, რაოდენი ცათა შინა-ზე და რაოდენი ქუეყანასა ზედა-ქუე და რაოდენნი წყალთა ქუეშეთ ქუეყანისა. არა თაყვანის-სცე მათ, არცა ჰმსახურო მათ** (გამს. XX, 4-5).

როგორ უნდა გავარჩიოთ სიყვარული გაკერპებისაგან? სიყვარული არ გულისხმობს ადამიანის ნაკლოვან მხარეებზე თვალის დახუჭვას, მის გაიდვალებას, ჩვენ გვიყვარს იგი ისეთი, როგორიც სინამდვილეშია — თავისი დადებითი და უარყოფითი თვისებებით, რადგან ქმნილება არ შეიძლება სრულყოფილი იყოს, სრულყოფილება მხოლოდ ღმრთის თვისებაა. ადამიანს ოდენ სრულყოფის დაუსრულებელი კიბის საფეხურებზე სიკეთის სამსახურით თანდათანობით ამაღლება და სრულყოფასთან, რაც შეიძლება, მეტად მიახლოება ხელეწიფება.

გაკერპება კი ნიშნავს, რომ არა მხოლოდ ჩვენ ვერ ვხედავთ, ან არ გვინდა დავინახოთ ადამიანის ნაკლოვანი მხარეები, არამედ სხვებისგანაც იმავეს მოვითხოვთ, ქმნილებას შემოქმედის თვისებას — სრულყოფილებას ვანიჭებთ და ამდენად, ვაყენებთ რა ღმერთის ადგილას, თავვანს-ვცემთ და ვემსახურებით.

ზემოთქმულიდან გამომდინარე, კერპთავანისმცემლობა უკვე თავისთავად გამორიცხავს ღმერთის მთელი არსებით შეყვარებას და მის თავ-ვანისცემას, რადგან, როგორც სახარება გვასწავლის, ორი ბატონის სამსახური არავის შეუძლია.

ისევ და ისევ ჩვენდა სამწუხაროდ და სავალალოდ, ერის გაძლიერების ინიციატივა, ინტელიგენციის უსუსურობის გამო, რა თქმა უნდა, გარეშე და შინაური მტრების ხელშეწყობითაც, თავიდანვე კერპთავანისმცემლებმა იგდეს ხელთ და მის დათმობას არც დღეს აპირებენ. მაშინაც კი, როცა მათი კერპები ღმერთისა და ეკლესიის სწავლებას სიტყვითაც და საქმითაც აშკარად უპირისპირდებოდნენ და უპირისპირდებიან, არა მხოლოდ თვითონ აკეთებენ არჩევანს ღმერთსა და გაკერპებულ პიროვნებას შორის, ამ უკანასკნელის სასარგებლოდ, არამედ საზოგადოების მორწმუნე და გონიერი ნაწილისაგანაც კატეგორიულად იმავეს მოითხოვენ. ამ მოთხოვნის კატეგორიულობაზე მეტყველებს არა მხოლოდ ფსიქოლოგიური ზემოქმედება სხვაგვარად მოაზროვნეებზე (ქართული სახელმწიფოს მტრად და მოღალატედ გამოცხადება), არამედ ხშირად მათი ფიზიკურად დევნა-შევიწროვებაც.

კერპთავანისმცემლობაა სწორედ მიზეზი მეორე ძირითადი მცნების, რომელიც ჩვენგან ზოგადად კაცთმოყვარეობას, ადამიანის სიყვარულს მოითხოვს, შეუსრულებლობისა. მისი მიმდევრებისთვის, რომელნიც საზოგადოების ყველაზე აქტიურ ნაწილს შეადგენენ, ის ადამიანები, რომელთაც ღმერთისა და მოყვასის სიყვარულით ცხოვრება სურთ, არა სიყვარულის, არამედ სიძულვილისა და მტრობის ობიექტები ხდებიან. ყველაზე საშიში ისაა, რომ ეს სენი, სხვაგვარად მოაზროვნის მტრად მიჩნევისა, თანდათანობით ფეხს ერშიც იკიდებს. ადამიანები, რომელნიც პოლიტიკურ საქმიანობას არ ეწევიან, მაგრამ ამა თუ იმ მიზეზის გამო, რომელიმე პოლიტიკური ძალის მხარდამჭერნი არიან, ხშირად აგრესიულად ესხმიან თავს მათ, რომელნიც კეთილგანწყობას სხვა ძალების მიმართ ამჟღავნებენ. კიდევ უფრო სამწუხარო ისაა, რომ ახალგაზრდობაც ამ მაგალითზე იზრდება და თვითონაც კატეგორიულ აზროვნებას ეჩვევა. გამოდის, რომ ჩვენი სიყვარული და პატივისცემა საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქისა, რის გამოხატავშიც ხშირად ერთმანეთს ვეჯობრებით, მხოლოდ გარეგნული ყოფილა და არა ჭეშმარიტი, რადგან არც მას ვუგდებთ ყურს, როცა შეგვაგონებს, რომ მორწმუნესა და გონიერ ადამიანს კატეგორიული აზროვნება

არა მხოლოდ არ შეშვენივს, არამედ საშიშიცაა.

ჩვენი ჟურნალის ორმა ახალგაზრდა ავტორმა, რომელთა წიგნიერება და სარწმუნოებისადმი პატივისცემა იმედს იძლეოდა, რომ სერიოზულ მკვლევარებად, ერისა და ქვეყნის ერთგულ მსახურებად ჩამოყალიბდებოდნენ, და ამიტომ რედაქციაც შეძლებისდაგვარად ცდილობდა ხელი შეეწყო მათთვის, წერილობით გვაცნობეს, რომ ჟურნალთან თანამშრომლობას ვეღარ გააგრძელებდნენ, რადგან ერთ-ერთი გარდაცვლილი სასულიერო პირის მოღვაწეობის შესახებ მათგან განსხვავებული თვალსაზრისი აღმოგვაჩნდა. ნიშანდობლივია, რომ მათ ურთიერთობა ისე გაწყვიტეს, რომ გარკვევაც კი არ მოისურვეს იმისა, რა მიზეზები ჰქონდა ჩვენს შეხედულებას. აი, მრავლისმეტყველი მაგალითი ერთი ჩვეულებრივი სასულიერო პირის (იგი წმინდანთა დასში არ ირიცხება) გაკერპებისა და მისგან გამომდინარე, კატეგორიული შეუწყნარებლობა არა მარტო სხვაგვარი **აზრისა**, არამედ იმ **ადამიანებისაც**, რომელთაც ეს აზრი აქვთ.

ბუნებრივად ჩნდება კითხვა, რა უფლებით ვდებთ ბრალს კომუნისტებს თავისუფალი აზროვნების შეზღუდვაში, თუ ჩვენც ზუსტად მათსავით ვიქცევით, როცა სხვა აზრი ჩვენსას არ ემთხვევა და ჩვენს ინტერესებს ეწინააღმდეგება. სხვათა შორის ისინიც სხვაგვარად მოაზროვნებს ავიწროვებდნენ და არა თანამოაზრებს.

დღევანდელი ტერიტორიებწართმეული, ეკონომიკურად გაჩანაგებული, კულტურის დაბალ დონეზე მდგომი, თითქმის უწიგნური საქართველოს „შემოქმედნი“ როგორც კი ვინმე ამ მტკივნეულ პრობლემებზე ლაპარაკს გაბედავს, პროტესტის გამომხატველს მაშინვე წარსულში დაბრუნებით აშინებენ (როცა საქართველო ტერიტორიულად მთლიანი, ხოლო ეკონომიკურად და კულტურულად აყვავებული იყო, განსაკუთრებით დღევანდელთან შედარებით) და შეახსენებენ, რომ მაშინ პიროვნებასაც და ქვეყანასაც თავისუფლება წართმეული ჰქონდა. მინდა ვიკითხო: დღეს თავისუფალნი ვართ? თუ თავისუფლებას ადამიანის ყველაზე მდაბალი და ცხოველური ინსტიქტებისთვის გასაქანის მიცემასთან გავაიგივებთ, ალბათ, კი. შეიძლება ვინმემ მიპასუხოს, კომუნისტურ ეპოქაში ხელისუფლების ასე მწარედ გაკრიტიკების უფლებას არაფერს მოგვცემდაო. მაგრამ ისიც ვიკითხოთ, რა აზრი აქვს კრიტიკას, თუკი მას ხელისუფლება პასუხობს ანდაზით: „ძალი ყვეს, ქარაფანი კი მიდის“. ამგვარ ვითარებაში კრიტიკას მხოლოდ „გულის მოფხანის“ ფუნქციაღა რჩება, მაგრამ როგორც დიდი ილია გვასწავლის, ფხანა ქეცმა იცის, ჩვენ კი არა გულის გაქეციანება, არამედ საკუთარი ცოდვების აღიარებით მისი გაწმენდა გვჭირდება, რათა სულიერი თვალი აგვეხილოს და ისიც სწორად გავიაზროთ „რანი ვყოფილვართ“, ისიც, „რანი ვართ“ და ისიც, როგორი მომავალი გვინდა რომ გვქონდეს.

„ვისაც რომ ქვეყანა უყვარს, სიცოცხლე მისთვის ომია“, — ბრძანა

ვაჟა-ფშაველამ. ადვილი მისახვედრია, რომ ჩვენი სახელოვანი პოეტი აქ იარაღით ხელში ბრძოლას არ გულისხმობს. ამ ომში, რომელიც ჭეშმარიტი მამულიშვილისათვის მთელი ცხოვრების განმავლობაში გრძელდება, ქვეყანაში განვითარებული მოვლენებისათვის ფხიზლად თვალ-ყურის დევნება, გარეშე და შინაური მტრებისათვის საკადრისი პასუხის გაცემა, დროთა შესაფერისი ცოდნის შეძენა, ავის მსურველთაგან თავისა და ეროვნული ინტერესების დასაცავად ყოველდღიურად გაწეული ჯაფა და შრომა იგულისხმება. როგორც წმ. ილია მართალი იტყოდა, დღეს ჩვენი საბრძოლო ასპარეზი ესაა, რომელზეც გამართული ომი, თუ საქართველოს სიცოცხლე გვსურს, აუცილებლად უნდა მოვიგოთ.

